

Chambre des Représentants

SESSION 1963-1964

19 AOÛT 1964.

PROJET DE LOI

modifiant :

- 1° l'arrêté royal n° 254 du 12 mars 1936 unifiant le régime des pensions des veuves et des orphelins du personnel civil de l'Etat et du personnel assimilé;
- 2° l'arrêté royal n° 255 du 12 mars 1936 unifiant le régime des pensions des veuves et orphelins des membres de l'Armée et de la Gendarmerie.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le projet de loi soumis à vos délibérations a pour objet d'apporter à la législation sur les pensions de survie du personnel civil et militaire de l'Etat des améliorations en faveur des veuves et des orphelins. La justification de ces mesures est exposée ci-après.

Examen des articles.

Article premier.

Les dispositions des lois relatives à la réparation des dommages résultant des accidents de travail ont été étendues aux accidents survenus sur le chemin du travail par l'arrêté-loi du 13 décembre 1945.

Les membres du personnel civil de l'Etat nommés à titre définitif ne sont pas soumis à ces dispositions qui s'inscrivent dans le cadre de la législation sociale, mais il est évident que les raisons qui ont motivé cette mesure en faveur des travailleurs du secteur privé et de leurs ayants droit sont également valables pour les personnes dont la pension est à charge du Trésor public.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1963-1964

19 AUGUSTUS 1964.

WETSONTWERP

tot wijziging van :

- 1° het koninklijk besluit n° 254 van 12 maart 1936 waarbij eenheid wordt gebracht in het regime van de pensioenen der weduwen en wezen van het burgerlijk staatspersoneel en het daarmee gelijkgesteld personeel;
- 2° het koninklijk besluit n° 255 van 12 maart 1936 tot eenmaking van het pensioenregime voor de weduwen en wezen der leden van het Leger en van de Rijkswacht.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het ontwerp van wet dat U ter beraadslaging wordt voorgelegd, heeft tot voorwerp aan de wetgeving op de overlevingspensioenen van het burgerlijk en militair Staatspersoneel verbeteringen aan te brengen ten gunste van de weduwen en de wezen. De verantwoording van deze maatregelen wordt hierna uiteengezet.

Onderzoek van de artikelen.

Eerste artikel.

De beschikkingen van de wetten betreffende de vergoeding van schade voortvloeiend uit arbeidsongevallen zijn, bij de besluitwet van 13 december 1945, uitgebreid geworden tot de ongevallen overkomen op de weg naar en van het werk.

De vastbenoemde leden van het burgerlijk Staatspersoneel zijn niet onderworpen aan deze bepalingen die hun plaats vinden in het raam van de maatschappelijke wetgeving, maar het spreekt vanzelf dat de redenen die deze maatregel in het voordeel van de arbeiders van de privésector en van hun rechtverkrijgenden hebben gerechtvaardigd eveneens geldig zijn voor de personen wier pensioen ten laste van de Openbare Schatkist is.

Selon la législation actuellement en vigueur, lorsque le décès d'un agent de l'Etat a été causé par des blessures reçues ou des accidents éprouvés dans l'exercice ou à l'occasion de l'exercice de ses fonctions, ses ayants droit peuvent obtenir la pension de survie sans que soient requises les conditions d'une année de contribution au fonds des pensions de survie et d'une année de mariage, normalement exigées.

Le gouvernement estime qu'il convient d'étendre cette dispense aux décès consécutifs à un accident survenu sur le chemin du travail.

Pour définir ce qu'il faut entendre par « accident sur le chemin du travail », il paraît indiqué de s'en tenir aux critères établis par l'arrêté-loi du 13 décembre 1945 et à la jurisprudence qui s'est développée en la matière. Dès lors, ne sera considéré comme tel que l'accident qui, dans le régime de la sécurité sociale, donnerait lieu à réparation en faveur d'un assujetti. L'article premier de l'arrêté royal n° 254 du 12 mars 1936 sera précisé dans ce sens, de manière à en faciliter l'application.

Art. 2.

Le même arrêté royal prévoit, en son article 3, que la séparation de corps et de biens laisse intacts les droits de la veuve à la pension de survie. Mais la femme divorcée ne conserve ses titres à la pension que si les torts sont exclusivement imputés au mari, ou si le divorce a été prononcé contre elle en application de l'article 310 du Code civil.

Cette dernière disposition qui traite de la conversion en divorce de la séparation de corps et de biens a été modifiée par la loi du 20 juillet 1962. Elle prévoyait initialement que lorsque la séparation de corps prononcée pour toute autre cause que l'adultère avait duré trois ans, l'époux qui était originairement défendeur avait la faculté de demander le divorce au tribunal qui pouvait l'admettre si le demandeur originaire ne consentait pas immédiatement à faire cesser la séparation. En d'autres termes, le divorce pouvait être prononcé à la demande de l'époux coupable, contre le gré de l'époux innocent si ce dernier ne consentait pas à reprendre la vie commune, et c'est pourquoi le législateur n'a pas voulu priver de sa pension la femme contre laquelle le divorce était prononcé selon cette procédure.

Mais à présent, l'article 310 du Code civil permet à chacun des époux de demander la conversion de la séparation de corps en divorce. Dans ces conditions, le divorce peut donc être prononcé aussi bien contre la volonté de l'époux innocent que contre celle de l'époux coupable. Le texte actuel de l'article 3 de l'arrêté royal n° 254 du 12 mars 1936 ne convient donc plus puisqu'il permettrait d'allouer une pension à la femme coupable qui aurait été défenderesse dans l'action en divorce intentée par le mari innocent.

Il importait, dès lors, de modifier le texte, en faisant apparaître que la pension de survie peut être attribuée à l'épouse contre laquelle le divorce est prononcé en application de l'article 310 nouveau du Code civil, c'est-à-dire contre l'épouse défenderesse dans l'action en divorce mais à la condition que le divorce soit prononcé aux torts exclusifs du mari.

Le texte proposé tient compte des observations qui ont été émises à ce sujet par le Conseil d'Etat.

Volgens de thans van kracht zijnde wetgeving kunnen, wanneer het overlijden van een beambte van de Staat veroorzaakt werd door opgedane kwetsuren of opgelopen ongevallen in de uitoefening of bij gelegenheid van de uitoefening van zijn functies, zijn rechtverrijgenden het overlevingspensioen bekomen zonder dat de normaal vereiste voorwaarden van een jaar bijdrage aan het fonds der overlevingspensioenen en een jaar huwelijk vervuld zijn.

De regering is van oordeel deze vrijstelling te moeten uitbreiden tot het overlijden dat het gevolg is van een ongeval overkomen op de weg naar en van het werk.

Om te bepalen wat dient verstaan door « ongeval op de weg naar en van het werk », schijnt het wenselijk zich te houden aan de criteria vastgesteld door de besluitwet van 13 december 1945 en aan de jurisprudentie die terzake is tot stand gekomen. Derhalve zal slechts als zodanig worden beschouwd, het ongeval dat in het stelsel der maatschappelijke zekerheid, aanleiding zou geven tot vergoeding ten gunste van degene die aan dat stelsel onderworpen is. Artikel 1 van het koninklijk besluit n° 254 van 12 maart 1936 zal in die zin worden gepreciseerd ten einde er de toepassing van te gemakkelijken.

Art. 2.

Hetzelfde koninklijk besluit voorziet, bij zijn artikel 3, dat de scheiding van tafel en bed de rechten van de weduwe op het overlevingspensioen onaangetast laat. Maar de uit de echt gescheiden vrouw behoudt slechts haar aanspraak op pensioen wanneer de scheiding uitsluitend ten nadele van de man wordt uitgesproken of indien de echtscheiding tegen haar is uitgesproken bij toepassing van artikel 310 van het Burgerlijk Wetboek.

Deze laatste bepaling die handelt over de omzetting van de scheiding van tafel en bed in echtscheiding, is door de wet van 20 juli 1962 gewijzigd geworden. Aanvankelijk voorzag zij dat, wanneer de scheiding van tafel en bed, uitgesproken op grond van enig ander feit dan overspel, drie jaren had geduurd, de echtgenoot die oorspronkelijk verweerder was, het recht had een eis tot echtscheiding in te stellen bij de rechtbank, die de echtscheiding kon toestaan indien de oorspronkelijke eiser niet dadelijk erin toestemde de scheiding te doen ophouden. Met andere woorden, de echtscheiding kon worden uitgesproken op verzoek van de schuldige echtgenoot, tegen de wil van de onschuldige echtgenoot in, indien deze laatste er niet in toestemde het gemeenschappelijk leven te hernemen, en het is daarom dat de wetgever het pensioen niet heeft willen ontnemen aan de vrouw tegen wie de echtscheiding op grond van deze procedure was uitgesproken.

Maar thans biedt artikel 310 van het Burgerlijk Wetboek beide echtgenoten de mogelijkheid de omzetting van de scheiding van tafel en bed in echtscheiding te vragen. Onder die voorwaarden kan de echtscheiding derhalve zowel tegen de wil van de onschuldige echtgenoot als tegen de wil van de schuldige echtgenoot in worden uitgesproken. De huidige tekst van artikel 3 van het koninklijk besluit n° 254 van 12 maart 1936 is derhalve niet meer geschikt vermits hij zou toelaten een pensioen toe te kennen aan de schuldige vrouw die verweester zou geweest zijn in het geding tot echtscheiding door haar onschuldige echtgenoot ingesteld.

Het was dus van belang de tekst te wijzigen door te doen uitschijnen dat het overlevingspensioen mag worden toegekend aan de echtgenote tegen wie de echtscheiding wordt uitgesproken bij toepassing van het nieuw artikel 310 van het Burgerlijk Wetboek, met andere woorden, tegen de echtgenote verweester in het geding tot echtscheiding, maar op voorwaarde dat de echtscheiding uitsluitend ten nadele van de man wordt uitgesproken.

De voorgestelde tekst houdt rekening met de aanmerkingen die ter zake door de Raad van State werden gemaakt.

Art. 3.

La législation actuellement en vigueur en matière de pension de survie stipule des avantages différents en faveur des orphelins âgés de moins de 18 ans, selon que leur mère peut bénéficier d'une pension de survie, ou qu'ils sont orphelins de père et de mère.

L'avantage accordé à l'orphelin de père consiste à accroître la pension de la mère de 5 % de la somme qui a servi de base à son calcul, tandis que l'orphelin de père et de mère obtient une pension égale à 60 % d'une pension de veuve. L'orphelin de père est assimilé à l'orphelin de père et de mère si, pour des raisons prévues par l'arrêté royal en cause, sa mère n'a pas droit à une pension.

D'autre part, l'article 11 du même arrêté royal dispose que si le mari est de dix ans aux moins plus âgé que son épouse, la pension de la veuve subit une réduction augmentant au fur et à mesure que s'accroît la différence d'âge et qui est plus élevée lorsque le mariage a été contracté après la mise à la retraite du mari. C'est ainsi que la femme qui a épousé un pensionné plus âgé qu'elle, voit sa pension réduite de 4 % par année de différence d'âge à partir de dix ans, et de 10 % par année à partir de vingt ans. Cette réduction peut aller jusqu'à absorber complètement la pension de survie, mais elle ne porte pas sur les accroissements du chef d'enfants.

Un examen quelque peu attentif de ces dispositions fait ressortir que dès que les abattements dépassent 50 %, la pension d'une veuve ayant des enfants à sa charge est inférieure, malgré les accroissements, à la pension d'orphelin que les enfants obtiendraient si leur mère n'avait eu aucun droit. Cette anomalie est la plus frappante lorsque les réductions ont pour effet de supprimer complètement la pension de la veuve car dans ce cas, celle-ci ne peut percevoir, pour son enfant, que l'accroissement égal à 5 % du traitement moyen qui a servi de base au calcul de la pension, alors que si elle n'avait pu prétendre à la pension, l'enfant, considéré comme orphelin, aurait obtenu 60 % du montant de la pension de veuve.

Il n'y a aucune raison de traiter ces enfants moins favorablement que les orphelins de père et de mère. Aussi, le gouvernement juge-t-il équitable d'octroyer à la mère et aux enfants une pension qui ne peut être inférieure à celle que les enfants seuls obtiendraient si leur mère n'avait pas droit à la pension. Il va de soi que cette pension sera réduite chaque fois qu'un des enfants atteindra l'âge de dix-huit ans et que la garantie cessera d'être appliquée le jour où la veuve n'aura plus d'enfant susceptible de lui procurer un accroissement de pension.

Art. 4.

Lorsque la veuve d'un agent de l'Etat ne réunit pas les conditions requises pour obtenir une pension de survie à charge du Trésor public, l'Etat verse au régime de pension des ouvriers ou des employés, de la sécurité sociale, les cotisations qui auraient été prélevées pendant la carrière du mari si celui-ci y avait été assujéti, afin que l'intéressée puisse bénéficier d'une pension dans ce régime.

Mais si cette veuve a des enfants de moins de dix-huit ans, nés du mari défunt, le Trésor public leur accorde une pension d'orphelin puisque, leur mère n'ayant pas droit à

Art. 3.

De thans van kracht zijnde wetgeving met betrekking tot de overlevingspensioenen kent verschillende voordelen toe aan de wezen beneden de leeftijd van 18 jaar, naargelang hun moeder een overlevingspensioen kan genieten, of naargelang zij wezen van vader en moeder zijn.

Het voordeel toegekend aan de vaderloze wees bestaat in het verhogen van het pensioen van de moeder met 5 % van de som die tot grondslag heeft gediend voor de berekening van dat pensioen, terwijl de wees van vader en moeder een pensioen bekomt gelijk aan 60 % van een weduwnpensioen. De vaderloze wees wordt met de wees van vader en moeder gelijkgesteld indien zijn moeder, wegens redenen door het betrokken koninklijk besluit voorzien, geen recht heeft op een pensioen.

Anderdeels bepaalt artikel 11 van hetzelfde koninklijk besluit dat het pensioen van de weduwe, indien de echtgenoot ten minste 10 jaar ouder is dan zijn echtgenote, een vermindering ondergaat die stijgt naar rato dat het leeftijdsverschil vergroot en die hoger is wanneer het huwelijk na de inruststelling van de echtgenoot werd aangegaan. Aldus wordt het pensioen van de vrouw die een gepensioneerde heeft gehuwd die ouder is dan zichzelf, verminderd met 4 % per jaar leeftijdsverschil van tien jaar af en van 10 % per jaar van twintig jaar af. Deze vermindering kan het overlevingspensioen volledig opslorpen, maar zij slaat niet op de verhogingen wegens kinderen.

Een ietwat aandachtig onderzoek van deze bepalingen brengt aan het licht dat van zodra de verminderingen 50 % overschrijden, het pensioen van een weduwe die kinderen ten laste heeft, niettegenstaande de verhogingen, lager is dan het wezenpensioen dat de kinderen zouden bekomen indien hun moeder geen recht had gehad. Deze anomalie is het treffendst wanneer de verminderingen tot gevolg hebben het pensioen van de weduwe volledig af te schaffen, want in dat geval kan deze laatste voor haar kind slechts de verhoging gelijk aan 5 % van de gemiddelde wedde die als grondslag heeft gediend voor de berekening van het pensioen ontvangen, terwijl daarentegen, indien zij op het pensioen geen aanspraak had kunnen maken, het kind, dan beschouwd als wees, 60 % van het bedrag van het weduwnpensioen zou hebben bekomen.

Er bestaat generlei reden om deze kinderen minder voordelig te behandelen dan de wezen van vader en moeder. De regering acht het dan ook billijk aan de moeder en aan de kinderen een pensioen toe te kennen dat niet lager mag zijn dan hetgene de kinderen alleen zouden bekomen indien hun moeder op het pensioen geen recht had. Het spreekt vanzelf dat dit pensioen zal worden verminderd telkens één van de kinderen de leeftijd van achttien jaar bereikt en dat de waarborg zal ophouden te worden toegepast op de dag waarop de weduwe geen kind meer zal hebben dat tot het verlenen van een pensioensverhoging aanleiding kan geven.

Art. 4.

Wanneer de weduwe van een personeelslid van de Staat de vereiste voorwaarden niet vervult om ten laste van de Schatkist een overlevingspensioen te bekomen, stort de Staat aan het pensioenstelsel van de werklieden of bedienden van de maatschappelijke zekerheid, de bijdragen die gedurende de loopbaan van de echtgenoot zouden zijn geïnd indien deze laatste er zou aan onderworpen zijn geweest, opdat de belanghebbende een pensioen in dat stelsel zou kunnen genieten.

Maar indien deze weduwe kinderen heeft van minder dan achttien jaar, geboren uit de overleden echtgenoot, kent de Schatkist hun een wezenpensioen toe vermits zij,

la pension dans le régime du personnel de l'Etat, ils sont considérés comme orphelins de père et de mère.

Aucune disposition légale ne limite ce cumul qui entraîne une double intervention du Fonds des pensions de survie puisque celui-ci supporte, d'une part, la charge des versements qui permettront à la mère d'obtenir une pension dans le régime de la sécurité sociale et que, d'autre part, il est tenu d'accorder aux enfants une pension d'orphelin bien supérieure à l'accroissement normal de la pension de survie du chef de l'existence d'enfants.

Le gouvernement estime qu'il serait logique de déduire de la pension d'orphelin, la part de la pension de sécurité sociale provenant du versement des cotisations dont le Fonds des pensions de survie a supporté la charge. Il va sans dire qu'il ne faut considérer comme abusif que le cumul des avantages qui constituent les ressources d'une même famille. Le gouvernement entend par là que si la veuve n'est pas la tutrice des enfants — le cas peut se présenter s'ils sont issus d'un premier mariage contracté par le père — on ne pourrait priver ceux-ci d'une partie de leur pension dont ils ne recevaient pas la compensation dans la pension de sécurité sociale. La mesure envisagée ne serait donc appliquée que si la bénéficiaire de la pension sociale est la mère ou la tutrice des enfants.

Art. 5.

Cet article contient une disposition qui tend à mettre fin à des difficultés rencontrées dans l'application de l'article premier de l'arrêté royal n° 255 du 12 mars 1936 qui a été complété par l'article 2 de la loi du 30 avril 1958.

La femme qui a épousé un militaire pensionné a droit à la pension de survie à condition que son mari ait participé pendant vingt ans au moins au régime des pensions de survie des membres de l'armée et de la gendarmerie. Etant donné que la Caisse des veuves et des orphelins des militaires de rang subalterne n'a été instituée qu'à partir du 1er janvier 1922, l'article premier précise que : « Les veuves des militaires qui ont accompli du service à l'armée avant le 1er janvier 1922 peuvent faire entrer ce service en ligne de compte pour le calcul de la période de vingt ans ci-dessus, pour autant qu'elles puissent faire valoir au moins un an de participation à la Caisse des veuves des militaires de rang subalterne, créée à la date précitée ».

Or, il est évident que cette dernière disposition doit être appliquée également aux veuves d'anciens militaires de rang subalterne passés dans le corps des officiers ou à la gendarmerie avant le 1er janvier 1923 et qui, de ce fait, ont été affiliés à la Caisse des veuves et des orphelins des officiers de l'armée ou à la Caisse de la gendarmerie.

La précision apportée au texte légal précité a pour objet de mettre fin à toute discussion à cet égard.

Art. 6 à 9.

Ces articles introduisent dans l'arrêté royal n° 255 du 12 mars 1936 des modifications analogues à celles qui sont apportées par les articles 1er à 4 du projet à l'arrêté royal n° 254 du 12 mars 1936.

wegens het feit dat hun moeder geen recht heeft op het pensioen in het stelsel van het Staatspersoneel, als wezen van vader en moeder worden beschouwd.

Geen enkele wetbepaling beperkt deze cumulatie die een dubbele tussenkomst van het Fonds voor overlevingspensioenen voor gevolg heeft, vermits dit laatste, eensdeels, de last draagt van de stortingen die de moeder zullen toelaten een pensioen in het stelsel der maatschappelijke zekerheid te bekomen, en dat het, anderdeels, een wezenpensioen moet toekennen aan de kinderen dat veel hoger is dan de normale verhogingen van het overlevingspensioen uit hoofde van het bestaan van kinderen.

De regering meent dat het logisch zou zijn het gedeelte van het pensioen der maatschappelijke zekerheid dat voortvloeit uit de storting van de bijdragen waarvan het Fonds der overlevingspensioenen de last heeft gedragen, van het wezenpensioen af te trekken. Het spreekt vanzelf dat slechts als wettelijk moet worden beschouwd, de cumulatie van de voordelen die het inkomen van eenzelfde gezin zijn. De regering verstaat hieronder dat, indien de weduwe de voogdes niet is van de kinderen — het geval kan zich voordoen indien zij gesproken zijn uit een eerste huwelijk door de vader aangegaan — men deze laatsten niet een gedeelte van hun pensioen zou kunnen ontnemen waarvan zij de compensatie in het pensioen der maatschappelijke zekerheid niet zouden bekomen. De vooropgezette maatregel zou dus slechts worden toegepast indien de houder van het maatschappelijk pensioen de moeder of de voogdes van de kinderen is.

Art. 5.

Dit artikel bevat een bepaling die ertoe strekt een einde te stellen aan moeilijkheden die zijn voorgekomen bij de toepassing van artikel 1 van het koninklijk besluit n° 255 van 12 maart 1936 dat werd aangevuld door artikel 2 van de wet van 30 april 1958.

De vrouw die een gepensioneerd militair heeft gehuwd, heeft recht op het overlevingspensioen op voorwaarde dat haar echtgenoot gedurende ten minste twintig jaar heeft deelgenomen aan het stelsel van de overlevingspensioenen van de leden van het leger en van de rijkswacht. Daar de Kas voor weduwen en wezen van de militairen van lagere rang slechts op 1 januari 1922 werd ingesteld, bepaalt artikel 1 : « De weduwen van militairen die vóór 1 januari 1922 bij het leger dienst hebben volbracht, mogen deze dienst in aanmerking doen komen voor de berekening van de bovenvermelde periode van twintig jaar, voor zover zij ten minste één jaar deelneming kunnen doen gelden aan de Kas voor weduwen van militairen van lagere rang, opgericht op voornoemde datum ».

Welnu, het spreekt vanzelf dat deze laatste bepaling eveneens moet worden toegepast op de weduwen van gewezen militairen van lagere rang, overgegaan naar het korps van de officieren of naar de rijkswacht vóór 1 januari 1923 en die, door dit feit, bij de Kas van weduwen en wezen van de officieren van het leger of bij de Kas van de Rijkswacht zijn aangesloten geweest.

De aan voormelde wettekst aangebrachte precisering heeft tot doel een einde aan iedere desbetreffende betwisting te stellen.

Art. 6 tot 9.

Deze artikelen brengen aan het koninklijk besluit n° 255 van 12 maart 1936 wijzigingen aan, analoog met deze die door de artikelen 1 tot 4 van het ontwerp aan het koninklijk besluit n° 254 van 12 maart 1936 werden aangebracht.

Art. 10.

Les dispositions qui font l'objet des articles 1er à 4 doivent être étendues aux ayants droit des ouvriers de l'Etat dont la pension est régie par l'arrêté royal du 1er juillet 1937 portant les statuts de la Caisse des ouvriers de l'Etat.

A cet effet, l'article 10 du projet confie au Roi le soin de compléter les dits statuts.

Art. 11.

Cet article abroge l'article 1er de la loi du 31 mars 1884 relative aux dispositions complémentaires de la loi du 16 mai 1876 sur les pensions des professeurs et instituteurs communaux qui prévoyait que lors de la liquidation des pensions des veuves et orphelins des professeurs et instituteurs communaux, il serait prélevé, au profit de la caisse instituée par la loi du 16 mai 1876, sur les fonds disponibles des anciennes caisses de prévoyance dissoutes par la même loi, un capital proportionné à la durée de la participation des professeurs et instituteurs à ces caisses.

Le même prélèvement devait avoir lieu pour le règlement des pensions de veuves et orphelins des agents affiliés à l'une ou l'autre des caisses instituées par la loi du 21 juillet 1844, et, après épuisement du fonds, il serait procédé, pour le paiement des parts incombant à l'Etat, aux provinces et aux communes comme pour la pension personnelle des professeurs et instituteurs, conformément aux articles 8 et 9 de la loi du 16 mai 1876.

La loi du 16 mai 1876 avait procédé à la dissolution des caisses de prévoyance des instituteurs communaux et avait créé une caisse unique chargée de payer les pensions dues aux veuves et aux orphelins des intéressés au moyen de l'actif des caisses dissoutes. Mais il a fallu prévoir le moment où ce fonds serait épuisé et la loi du 31 mars 1884 a disposé, en son article premier, que dans ce cas la charge du supplément nécessaire serait supportée par les trois pouvoirs publics, dans la proportion de deux cinquièmes pour l'Etat et les communes, et d'un cinquième pour les provinces, comme cela se faisait en matière de pension de retraite. Notons qu'en raison de son ancienneté, ce texte légal ne concerne plus actuellement que la part de la pension de survie découlant des services rendus avant le 1er janvier 1877.

Cette disposition n'a pas été abrogée lorsqu'en vertu de l'arrêté royal n° 117 du 27 décembre 1935, l'Etat a pris à sa charge les pensions assurées par les statuts des veuves et orphelins établis en exécution de la loi du 16 mai 1876. Le Trésor public a donc continué à procéder à la répartition de la quote-part provinciale et communale en ce qui concerne les services rendus avant 1877, qui interviennent dans les pensions des ayants droit des instituteurs communaux.

Il reste actuellement douze pensions de l'espèce. Comme les dispositions légales concernant la récupération en matière de pensions de retraite ont été supprimées par la loi du 22 janvier 1931 relative à la fiscalité provinciale et communale, il s'indique, dans un but de simplification, de mettre fin également aux récupérations en matière de pensions de survie en abrogeant la disposition précitée.

Art. 10.

De bepalingen die het voorwerp uitmaken van de artikelen 1 tot 4 moeten worden uitgebreid tot de rechtverkrijgenden van de Rijkswerklieden wier pensioen beheerd wordt door het koninklijk besluit van 1 juli 1937 houdende statuten van de Rijkswerkliedenkas.

Met dit doel verleent artikel 10 van het ontwerp aan de Koning de macht om bedoelde statuten aan te vullen.

Art. 11.

Dit artikel trekt artikel 1 in van de wet van 31 maart 1884 betreffende de aanvullende bepalingen van de wet van 16 mei 1876 op de pensioenen van de gemeenteleraars en -onderwijzers dat voorzag dat er bij de uitbetaling van de pensioenen van de weduwen en wezen van de gemeenteleraars en -onderwijzers, ten voordele van de bij de wet van 16 mei 1876 ingestelde kas, op de beschikbare fondsen van de gewezen voorzorgskassen bij dezelfde wet ontbonden, een kapitaal zou worden voorafgenomen in evenredigheid met de duur van de deelneming van de leraars en onderwijzers aan die kassen.

Dezelfde voorafneming moest geschieden voor de regeling van de weduwen- en wezenpensioenen van de personeelsleden aangesloten bij deze of gene van de kassen ingesteld bij de wet van 21 juli 1844 en, na uitputting van het fonds, zou er voor de betaling van de gedeelten ten laste van de Staat, de provinciën en de gemeenten, worden gehandeld als voor het persoonlijk pensioen van de leraars en onderwijzers, overeenkomstig de artikelen 8 en 9 van de wet van 16 mei 1876.

De wet van 16 mei 1876 was overgegaan tot de ontbinding van de voorzorgskassen van de gemeenteonderwijzers en had een enige kas opgericht die belast was met het uitbetalen van de pensioenen verschuldigd aan de weduwen en wezen van de betrokkenen, door middel van de activa van de ontbonden kassen. Maar men moest het ogenblik voorzien waarop dit fonds zou uitgeput zijn en de wet van 31 maart 1884 heeft, in haar artikel 1, bepaalt dat in dat geval de last van de vereiste bijslag door de drie openbare machten zou worden gedragen in de verhouding van twee vijfden voor de Staat en de gemeenten, en één vijfde voor de provinciën, zoals dit voor de rustpensioenen gebeurde. Op te merken valt dat deze wettekst, wegens zijn ouderdom thans nog slechts betrekking heeft op het gedeelte van het overlevingspensioen dat voortvloeit uit de diensten verstrekt vóór 1 januari 1877.

Deze bepaling is niet ingetrokken geworden wanneer de Staat krachtens het koninklijk besluit n° 117 van 27 december 1935, de last heeft overgenomen van de pensioenen gewaarborgd door de statuten van de weduwen en wezen die in uitvoering van de wet van 16 mei 1876 waren vastgesteld. De Schatkist heeft derhalve de verdeling verder gezet van het provinciale en gemeentelijke quota, wat de diensten betreft verstrekt vóór 1877, die in de pensioenen van de rechtverkrijgenden van de gemeenteonderwijzers tussenkomen.

Thans bestaan er nog twaalf dergelijke pensioenen. Daar de wettelijke bepalingen met betrekking tot de terugvordering op het gebied van de rustpensioenen door de wet van 22 januari 1931 op de gemeentelijke en provinciale belasting werd ingetrokken, dient, met het oog op vereenvoudiging, eveneens, door voormelde bepaling af te schaffen, een einde gesteld aan de terugvordering op het gebied van de overlevingspensioenen.

Art. 12.

Cet article fixe la date de l'entrée en vigueur de la loi au premier jour du mois qui suit celui au cours duquel elle aura été publiée au *Moniteur Belge*, à l'exception toutefois des articles 3, 8 et 10, qui doivent comporter un effet rétroactif au 1er juin 1958 en vue de régulariser une pratique administrative conforme au contenu de ces dispositions et de l'article 11, qui produit ses effets le 1er janvier 1964.

Le Ministre des Finances,

Art. 12.

Dit artikel stelt de aanvangsdatum van de wet vast op de eerste dag van de maand die volgt op deze waarin zij in het *Belgisch Staatsblad* zal worden bekendgemaakt, met uitzondering evenwel van de artikelen 3, 8 en 10 die terugwerkende kracht moeten hebben tot 1 juni 1958 met het oog op het regulariseren van een administratieve praktijk overeenkomstig hetgeen in deze bepalingen is vervat, en van artikel 11 dat van kracht wordt op 1 januari 1964.

De Minister van Financiën,

A. DEQUAE.

Le Ministre, Adjoint aux Finances,

De Minister, Adjunct voor Financiën,

H. DERUELLES.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre, Adjoint aux Finances, le 23 juin 1964, d'une demande d'avis sur un projet de loi « modifiant :

1° l'arrêté royal n° 254 du 12 mars 1936 unifiant le régime des pensions des veuves et des orphelins du personnel civil de l'Etat et du personnel assimilé;

2° l'arrêté royal n° 255 du 12 mars 1936 unifiant le régime des pensions des veuves et orphelins des membres de l'armée et de la gendarmerie », a donné le 29 juin 1964 l'avis suivant :

Le projet n'appelle pas d'observation.

La chambre était composée de :

Messieurs : J. Suetens, premier président;

G. Holoye et J. Masquelin, conseillers d'Etat;

Ch. Van Reepinghen et J. De Meyer, assesseurs de la section de législation;

G. De Leuze, greffier adjoint, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. J. Suetens.

Le rapport a été présenté par M. E. Debra, substitut.

Le Greffier,

(s.) G. DE LEUZE.

Le Président,

(s.) J. SUETENS.

Pour expédition délivrée au Ministre, Adjoint aux Finances.

Le 5 août 1964.

Le Greffier du Conseil d'Etat,

R. DECKMYN.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, de 23e juni 1964 door de Minister, Adjunct voor Financiën, verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « tot wijziging van :

1° het koninklijk besluit n° 254 van 12 maart 1936 waarbij eenheid wordt gebracht in het régime van de pensioenen der weduwen en wezen van het burgerlijk staatspersoneel en het daarmede gelijkgesteld personeel;

2° het koninklijk besluit n° 255 van 12 maart 1936 tot eenmaking van het pensioenregime voor de weduwen en wezen der leden van het leger en van de rijkswacht » heeft de 29e juni 1964 het volgend advies gegeven :

Bij het ontwerp zijn geen opmerkingen te maken.

De kamer was samengesteld uit :

De Heren : J. Suetens, eerste voorzitter;

G. Holoye en J. Masquelin, raadsheren van State;

Ch. Van Reepinghen en J. De Meyer, bijzitters van de afdeling wetgeving;

G. De Leuze, adjunct-griffier, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J. Suetens.

Het verslag werd uitgebracht door de H. E. Debra, substituut.

De Griffier,

(get.) G. DE LEUZE.

De Voorzitter,

(get.) J. SUETENS.

Voor uitgifte afgeleverd aan de Minister, Adjunct voor Financiën.

De 5 augustus 1964.

De Griffier van de Raad van State,

R. DECKMYN.

PROJET DE LOI

BAUDOUIN,

Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre des Finances et de
Notre Ministre, Adjoint aux Finances,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre, Adjoint aux Finances est chargé de pré-
senter en Notre nom aux Chambres législatives le projet de
loi dont la teneur suit :

CHAPITRE PREMIER.

Modifications

à l'arrêté royal n° 254 du 12 mars 1936
unifiant le régime des pensions des veuves
et des orphelins du personnel civil de l'Etat
et du personnel assimilé.

Article premier.

A l'article 1er de l'arrêté royal n° 254 du 12 mars 1936
unifiant le régime des pensions des veuves et des orphelins
du personnel civil de l'Etat et du personnel assimilé, modi-
fié par la loi du 30 avril 1958, sont apportées les modifica-
tions suivantes :

1° l'alinéa 2 est remplacé par la disposition suivante :

« Toutefois, le droit à la pension de survie est acquis
quelle que soit la durée des services et du mariage, si le
décès de l'époux est la conséquence d'un accident survenu
sur le chemin du travail, ou s'il a été causé par des blessures
reçues ou des accidents éprouvés dans l'exercice ou à l'occa-
sion de l'exercice de fonctions en Belgique ou dans les
territoires qui étaient soumis à la souveraineté ou à l'admi-
nistration de la Belgique »;

2° l'article est complété par la disposition suivante :

« Est considéré comme accident sur le chemin du travail,
celui qui donnerait lieu à l'application des dispositions rela-
tives à la réparation des dommages résultant des accidents
survenus sur le chemin du travail si la victime avait été
assujettie au régime de la sécurité sociale ».

Art. 2.

L'article 3, § 2, du même arrêté est remplacé par la dispo-
sition suivante :

« Cependant la femme au profit de laquelle le divorce
a été admis, même s'il a été prononcé par application de

WETSONTWERP

BOUDEWIJN,

Koning der Belgen,

Aan allen, die nu zijn en hierna wezen zullen, ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Financiën en
van Onze Minister, Adjunct voor Financiën,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister, Adjunct voor Financiën is gelast in Onze
naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in
te dienen, waarvan de tekst volgt :

EERSTE HOOFDSTUK.

Wijzigingen in het koninklijk besluit n° 254
van 12 maart 1936 waarbij eenheid wordt gebracht
in het regime van de pensioenen der weduwen en
wezen van het burgerlijk Staatspersoneel
en het daarmee gelijkgesteld personeel.

Eerste artikel.

In artikel 1 van het koninklijk besluit n° 254 van 12 maart
1936 waarbij eenheid wordt gebracht in het regime van de
pensioenen der weduwen en wezen van het Staatsperso-
neel en het daarmee gelijkgesteld personeel, gewijzigd
bij de wet van 30 april 1958, worden de volgende wijzi-
gingen aangebracht :

1° het tweede lid wordt door de volgende bepaling ver-
vangen :

« Het recht op overlevingspensioen is echter, ongeacht
de duur van de diensten en van het huwelijk, verkregen
indien het overlijden van de echtgenoot het gevolg is van
een ongeval op de weg naar of van het werk, dan wel van
een verwonding of ongeval tijdens of naar aanleiding van
de uitoefening van een ambt in België of in gebieden die
onder België's soevereiniteit of beheer stonden »;

2° het artikel wordt met de volgende bepaling aange-
vuld :

« Als ongeval op de weg naar of van het werk wordt
aangemerkt het ongeval, dat aanleiding zou geven tot toe-
passing van de bepalingen betreffende de vergoeding van
schade voortspruitend uit ongevallen overkomen op de weg
naar en van het werk, indien het slachtoffer aan het stelsel
van de maatschappelijke zekerheid onderworpen was ge-
weest ».

Art. 2.

Artikel 3, § 2, van hetzelfde besluit wordt door de
volgende bepaling vervangen :

« De vrouw in wier voordeel de echtscheiding is toe-
gestaan, zelfs indien deze is uitgesproken op grond van

l'article 310 du Code civil, conserve ses droits à la pension, acquis au moment du divorce.

La femme divorcée perd le bénéfice de ces droits dans les cas suivants :

1° en cas de remariage avant le décès de son ex-époux et à partir de la date de ce remariage.

2° dans le cas où le divorce est aussi prononcé à ses torts ».

Art. 3.

Un article 11bis, rédigé comme suit, est inséré dans le même arrêté :

« Art. 11bis. — La pension de la veuve, éventuellement réduite en application de l'article 11 et majorée des accroissements du chef d'enfants, ne peut être inférieure à la pension d'orphelin à laquelle les enfants pourraient prétendre si leur mère n'avait pas droit à la pension.

Chaque fois qu'un des enfants cesse de donner lieu à l'octroi d'un accroissement, le montant ainsi garanti est ramené au taux de la pension à laquelle pourraient prétendre les autres enfants ».

Art. 4.

L'article 15 du même arrêté est complété par la disposition suivante :

« § 3. — La pension d'orphelin est réduite, le cas échéant, du montant de la pension de survie allouée à la mère ou à la tutrice par le régime des pensions des ouvriers ou des employés soumis à la sécurité sociale, du chef des services pris en considération pour l'établissement de la pension d'orphelin ».

CHAPITRE II.

**Modifications
à l'arrêté royal n° 255 du 12 mars 1936
unifiant le régime des pensions des veuves
et orphelins des membres de l'armée
et de la gendarmerie.**

Art. 5.

L'article 1er, alinéa 4, de l'arrêté royal n° 255 du 12 mars 1936 unifiant le régime des pensions des veuves et orphelins des membres de l'armée et de la gendarmerie, modifié par la loi du 30 avril 1958, est remplacé par la disposition suivante :

« Les veuves des militaires qui ont accompli du service à l'armée avant le 1er janvier 1922 peuvent faire entrer ce service en ligne de compte pour le calcul de la période de vingt ans ci-dessus, pour autant que leur mari ait participé un an au moins à l'une des caisses des veuves et des orphelins des membres de l'armée et de la gendarmerie ».

artikel 310 van het Burgerlijk Wetboek, behoudt nochtans haar op het tijdstip van de echtscheiding verkregen recht op pensioen.

De uit de echt gescheiden vrouw verliest dat recht in de volgende gevallen :

1° ingeval zij vóór het overlijden van haar vroegere echtgenoot hertrouwt en vanaf de dag dat het nieuwe huwelijk is aangegaan;

2° ingeval de echtscheiding ook te haren nadele is uitgesproken ».

Art. 3.

In hetzelfde besluit wordt een artikel 11bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 11bis. — Het eventueel overeenkomstig artikel 11 verminderde en uit hoofde van de kinderen verhoogde weduwenpensioen mag niet lager zijn dan het wezenpensioen waarop de kinderen aanspraak zouden kunnen maken indien hun moeder geen recht had op pensioen.

Telkens als één van de kinderen ophoudt recht te geven op een verhoging, wordt het aldus gewaarborgde bedrag verminderd tot het bedrag van het pensioen waarop de andere kinderen aanspraak zouden kunnen maken ».

Art. 4.

Artikel 15 van hetzelfde besluit wordt met de volgende bepaling aangevuld :

« § 3. — Het wezenpensioen wordt in voorkomend geval verminderd met het bedrag van het overlevingspensioen dat door de pensioenregeling voor arbeiders of bedienden die aan de sociale zekerheid onderworpen zijn, aan de moeder of aan de voogdes wordt toegekend uit hoofde van de diensten, die voor het vaststellen van het wezenpensioen in aanmerking werden genomen ».

HOOFDSTUK II.

**Wijzigingen
in het koninklijk besluit n° 255 van 12 maart 1936
tot eenmaking van het pensioenregime
voor de weduwen en de wezen
der leden van het leger en van de Rijkswacht.**

Art. 5.

Artikel 1, vierde lid, van het koninklijk besluit n° 255 van 12 maart 1936 tot eenmaking van het pensioenregime voor de weduwen en wezen der leden van het leger en van de Rijkswacht, gewijzigd bij de wet van 30 april 1958, wordt door de volgende bepalingen vervangen :

« De weduwen van de militairen die vóór 1 januari 1922 bij het leger dienst hebben volbracht, mogen deze dienst in aanmerking doen komen voor de berekening van de bovenvermelde periode van twintig jaar, voor zover hun echtgenoot ten minste één jaar heeft deelgenomen aan één der kassen van weduwen en wezen van het leger en van de Rijkswacht ».

Art. 6.

A l'article 2 du même arrêté, modifié par la loi du 30 avril 1958, sont apportées les modifications suivantes :

1° l'alinéa 1er est remplacé par la disposition suivante :

« Par dérogation à l'article 1er, alinéa 1er, le droit à la pension de survie est acquis, quelle que soit la durée du mariage et des services rémunérés par un traitement ou un salaire, si le décès de l'époux est la conséquence d'un accident survenu sur le chemin du travail, ou s'il a été causé par des blessures reçues ou des accidents survenus en service commandé en Belgique ou dans les territoires qui étaient soumis à la souveraineté ou à l'administration de la Belgique »;

2° l'article est complété par la disposition suivante :

« Est considéré comme accident sur le chemin du travail, celui qui donnerait lieu à l'application des dispositions relatives à la réparation des dommages résultant des accidents survenus sur le chemin du travail si la victime avait été assujettie au régime de la sécurité sociale ».

Art. 7.

L'article 3, § 2, alinéa 2, du même arrêté est remplacé par la disposition suivante :

« Cependant la femme au profit de laquelle le divorce a été admis, même s'il a été prononcé par application de l'article 310 du Code civil, conserve ses droits à la pension, acquis au moment du divorce.

La femme divorcée perd le bénéfice de ces droits dans les cas suivants :

1° en cas de remariage avant le décès de son ex-époux et à partir de la date de ce remariage;

2° dans le cas où le divorce est aussi prononcé à ses torts ».

Art. 8.

Un article 12bis, rédigé comme suit, est inséré dans le même arrêté :

« Art. 12bis. — La pension de la veuve, éventuellement réduite en application de l'article 12 et majorée des accroissements du chef d'enfants, ne peut être inférieure à la pension d'orphelin à laquelle les enfants pourraient prétendre si leur mère n'avait pas droit à la pension.

Chaque fois qu'un des enfants cesse de donner lieu à l'octroi d'un accroissement, le montant ainsi garanti est ramené au taux de la pension à laquelle pourraient prétendre les autres enfants ».

Art. 9.

L'article 15 du même arrêté est complété par la disposition suivante :

Art. 6.

In artikel 2 van hetzelfde besluit, gewijzigd bij de wet van 30 april 1958, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° het eerste lid wordt door de volgende bepaling vervangen :

« In afwijking van artikel 1, eerste lid, is het recht op overlevingspensioen, ongeacht de duur van het huwelijk en van de met wedde of loon bezoldigde diensten, verkregen indien het overlijden van de echtgenoot het gevolg is van een ongeval op de weg naar of van het werk, dan wel van een verwonding of ongeval in bevolen dienst, in België of in gebieden die onder België's soevereiniteit of beheer stonden »;

2° het artikel wordt met de volgende bepaling aangevuld :

« Als ongeval op de weg naar of van het werk wordt aangemerkt het ongeval, dat aanleiding zou geven tot toepassing van de bepalingen betreffende de vergoeding van schade voortvloeiend uit ongevallen overkomen op de weg naar en van het werk, indien het slachtoffer aan het stelsel van de maatschappelijke zekerheid onderworpen was geweest ».

Art. 7.

Artikel 3, § 2, tweede lid, van hetzelfde besluit wordt door de volgende bepaling vervangen :

« De vrouw in wier voordeel de echtscheiding is toegestaan, zelfs indien deze is uitgesproken op grond van artikel 310 van het Burgerlijk Wetboek, behoudt nochtans haar op het tijdstip van de echtscheiding verkregen recht op pensioen.

De uit de echt gescheiden vrouw verliest dat recht in de volgende gevallen :

1° ingeval zij vóór het overlijden van haar vroegere echtgenoot hertrouwt en vanaf de dag dat het nieuwe huwelijk is aangegaan;

2° ingeval de echtscheiding ook te haren nadele is uitgesproken ».

Art. 8.

In hetzelfde besluit wordt een artikel 12bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 12bis. — Het eventueel overeenkomstig artikel 12 verminderde en uit hoofde van de kinderen verhoogde weduwnpensioen mag niet lager zijn dan het wezenpensioen waarop de kinderen aanspraak zouden kunnen maken indien hun moeder geen recht op pensioen had.

Telkens als één van de kinderen ophoudt recht te geven op een verhoging, wordt het aldus gewaarborgde bedrag verminderd tot het bedrag van het pensioen waarop de andere kinderen aanspraak zouden kunnen maken ».

Art. 9.

Artikel 15 van hetzelfde besluit wordt met de volgende bepaling aangevuld :

« § 3. — La pension d'orphelin est réduite, le cas échéant, du montant de la pension de survie allouée à la mère ou à la tutrice par le régime des pensions des ouvriers ou des employés soumis à la sécurité sociale, du chef des services pris en considération pour l'établissement de la pension d'orphelin ».

CHAPITRE III.

Dispositions finales.

Art. 10.

Le Roi apportera à l'arrêté royal du 1er juillet 1937 portant les statuts de la Caisse des ouvriers de l'Etat, les modifications correspondant à celles que le chapitre 1er de la présente loi a introduites dans l'arrêté royal n° 254 du 12 mars 1936.

Art. 11.

L'article 1er de la loi du 31 mars 1884 relative aux dispositions complémentaires de la loi du 16 mai 1876 sur les pensions des professeurs, instituteurs communaux et de leurs veuves et orphelins, est abrogé.

Art. 12.

La présente loi entre en vigueur le premier jour du mois qui suit celui au cours duquel elle aura été publiée au *Moniteur belge*, à l'exception des articles 3, 8 et 10 qui produisent leurs effets le 1er juin 1958, et de l'article 11 qui produit ses effets le 1er janvier 1964.

Donné à Bruxelles, le 8 août 1964.

« § 3. — Het wezenpensioen wordt in voorkomend geval verminderd met het bedrag van het overlevingspensioen dat door de pensioenregeling voor arbeiders of bedienden die aan de sociale zekerheid onderworpen zijn, aan de moeder of aan de voogdes wordt toegekend uit hoofde van de diensten die, voor het vaststellen van het wezenpensioen, in aanmerking werden genomen ».

HOOFDSTUK III.

Slotbepalingen.

Art. 10.

De Koning brengt in het koninklijk besluit van 1 juli 1937 houdende de statuten van de Rijkswerkklidenkas de wijzigingen aan die overeenstemmen met die welke hoofdstuk 1 van deze wet heeft aangebracht in het koninklijk besluit n° 254 van 12 maart 1936.

Art. 11.

Artikel 1 van de wet van 31 maart 1884 betreffende de aanvullende bepalingen der wet van 16 mei 1876 op de pensioenen van de leraars, gemeentelijke onderwijzers en hun weduwen en wezen wordt opgeheven.

Art. 12.

Deze wet treedt in werking op de eerste dag van de maand volgend op die waarin zij in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt, met uitzondering van de artikelen 3, 8 en 10, die uitwerking hebben op 1 juni 1958, en van artikel 11 dat uitwerking heeft op 1 januari 1964.

Gegeven te Brussel, 8 augustus 1964.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

Le Ministre des Finances,

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Financiën,

A. DEQUAE.

Le Ministre, Adjoint aux Finances,

De Minister, Adjunct voor Financiën,

H. DERUELLES.